

Vogelkoppenknipsels

Nummer 70

Verzameld door Wim Smeets

In deze rubriek vindt u samenvattingen van artikelen met in de kop een vogelnaam of een vogelaanduiding. Deze artikelen verschenen in de maanden januari en februari 2012 in Nederlandse dag-, week- en huis-aan-huisbladen.

Met koets en geweer op vogelexcursie en daarna een borrel en een stevig maal *Trouw, 3 januari 2012*

In het gevecht tegen de jachtplannen van staatssecretaris Bleker van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie lijken de natuurorganisaties één front te vormen. Dat is wel eens anders geweest. In de tijd van Thijsse vlogen vogelliefhebbers elkaar in de haren. Ruzie, achterklap en kinnesine; de intussen honderdjarige Club van Vogelkundigen heeft er indirect zijn bestaan aan te danken. In 'De

Levende Natuur' plaatste Thijsse in 1901 een oproep en zei dat het in het belang van de vogels en de wetenschap 'wenschelijk was dat de Nederlandse beoefenaars der vogelstudie en liefhebbers van de vogelwereld' zich verenigden en kort daarna was de Nederlandse Ornithologische Vereniging een feit. Bijna net zo snel begon het gemorrel aan de jacht. Thijsse moest van kijken met het geweer niets hebben; het ging hem meer om de natuurbeleving. Baron Snouckaert van Schauburg meende dat 'De ornitholoog niet alleen het recht maar ook de plicht heeft om wat zeldzaam of uniek is te trachten in handen te krijgen'. De Vogelwet van 1912 deed de bom barsten en de baron richtte in 1912 de Club van Nederlandse Vogelkundigen op met onder andere als doel het bestrijden van overdreven vogelbescherming.

Ganzen wel vergast

De Telegraaf, 5 januari 2012

Het vangen en vergassen van ganzen rondom Schiphol gaat komend voorjaar door, ondanks de uitspraak van de Raad van State op 4 januari dat dit voor de meeste soorten niet mag. Staatssecretaris Atsma (Infrastructuur en Milieu) wil de vliegveiligheid bij de luchthaven vergroten. Vogelbotsingen kunnen er voor zorgen dat vliegtuigmotoren uitvallen.

Utrecht mag alleen Nijlganzen vergassen

NRC Handelsblad, 5 januari 2012

De provincie Utrecht mag van de ganzensoorten alleen de Nijlgans laten vergassen. Die komen van nature niet voor op Europees grondgebied. Andere ganzen mogen niet worden vergast. Dat heeft de Raad van State op 4 januari bepaald. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw eveneens van 5 januari en VAR – Nieuwsblad voor Vecht-, Amstel- en Rijnstreek van 12 januari 2012.

Zeearenden bevestigen wat auteurs over de Biesbosch schrijven

Trouw, 5 januari 2012

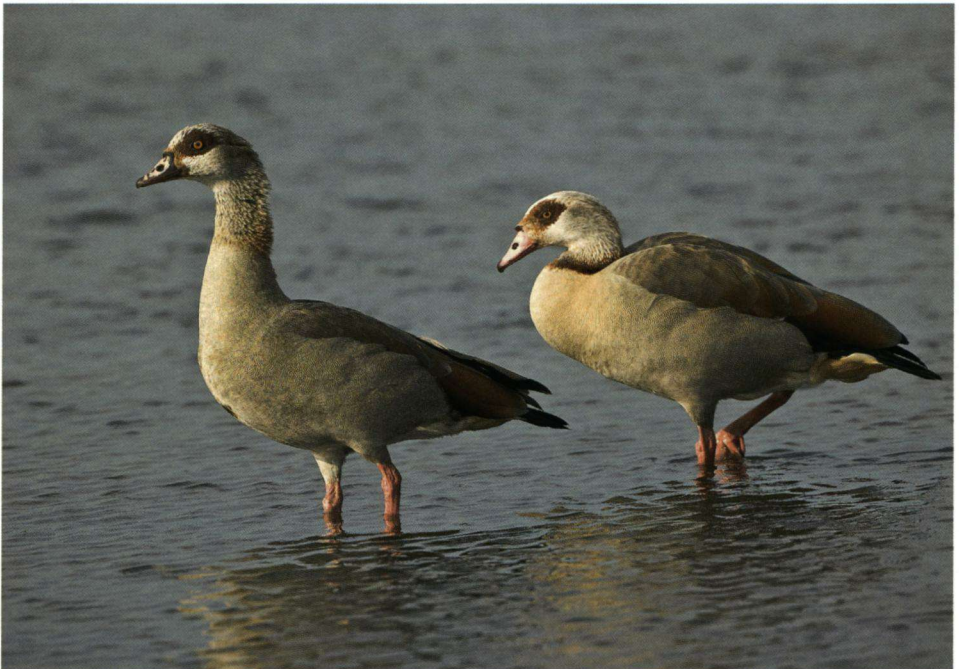
Ze hadden zich geen betere aandachts-

trekker kunnen wensen. Vier auteurs van Staatsbosbeheer en onderzoeksbureau Alterra schreven een boekje met de titel 'Het nieuwe Biesboschbos' en net rond de publicatie vestigt zich een paartje Zeearenden in het natte natuurgebied. De vogels hebben een enorm nest gebouwd in een populier vlak bij het water. En nu maar afwachten wat er in de lente gaat gebeuren. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw van 27 december 2011.

Zebravink ruikt welk nest van zijn ouders is

NRC Handelsblad, 5 januari 2012

Jonge Zebravinken kunnen hun familie herkennen aan hun geur, ook als ze de familie nog nooit hebben gezien. Dat blijkt uit een experiment van Duitse wetenschappers. Zij toonden aan dat jonge Zebravinken die in een 'pleeggezin' waren opgegroeid, een duidelijke voorkeur hadden voor de geur van het nest van hun biologische ouders. Ze verkozen die geur boven de geur van het nest waarin ze zelf waren opgegroeid en de geur van een volstrekt vreemd nest. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw van 19 januari 2012.

Utrecht mag alleen de Nijlganzen vergassen.

Foto: Wim Smeets.

Klapeksters laten zich niet zomaar vangen

Trouw, 9 januari 2012

2012 is het jaar van de klauwieren. Er moet zoveel mogelijk informatie worden verzameld over de vogels, zodat ze beter kunnen worden beschermd. Klapeksters vangen is geen sinecure. 'Je vangt vooral jonge dieren. De oudere vogels zijn veel slimmer. Die hebben je meteen door. En zelfs bij jonge dieren moet het vangen eigenlijk bij de eerste poging gebeuren, anders kun je het vergeten. Dan weten ze al lang dat jij er staat en dat die ijzeren kooi niet veilig is'. Klapeksters worden gevangen in een gecamoufleerde grote val (kooi) met daarin een kleine gazen kooi waarin zich een muis bevindt. Zodra de Klapekster op de muis wil duiken, klapt het deksel van de grote kooi dicht. Deze val wordt voortdurend met telescopen in de gaten gehouden om zo vlug mogelijk na het dichtklappen bij de kooi te zijn om de stress zo laag mogelijk te houden. Over hetzelfde onderwerp een artikel in *Trouw* van 14 januari en *De Telegraaf* van 18 februari 2012.

Vogels en vlinders houden de klimaatverandering niet bij

Trouw, 10 januari 2012

Europese vogels en vlinders kunnen de klimaatverandering niet meer bijhouden. Als gevolg van de opwarming van de aarde schuiven de klimatologisch optimale leefgebieden op naar het noorden. Dat gaat zo snel dat vlinders, gerekend over de laatste twintig jaar, 135 km achterlopen op de noordwaarts opgeschoven leefgebieden. Voor vogels zijn dat zelfs 200 km. Dit blijkt uit een studie van Europese wetenschappers die onlangs is gepubliceerd in het tijdschrift *Nature Climate Change*.

Poepjes negeert weidevogels Haak

Leeuwarder Courant, 11 januari 2012

Weidevogels die worden verdreven door de aanleg van de Haak om Leeuwarden, zijn niet verzekerd van vervangend broedgebied. Volgens Provinciale Staten moet de compensatie worden uitgebreid als 142 ha vervangend grasland ontoreikend zal blijken. De gedeputeerde Poepjes (CDA) weigert dit statenbesluit van een jaar geleden echter uit te voeren.

Ook deze juveniele Salvins Albatros heeft de wind mee.

Foto: Wim Smeets.

Volgens Poepjes is er geen geld voor aanvullende beheerscontracten

Vieze Spreeuwen letten beter op dreigend gevaar

NRC Handelsblad, 11 januari 2012

Vieze vogels zijn schichtiger dan hun frisse soortgenoten. Dat blijkt uit een Brits onderzoek aan Spreeuwen die een paar dagen niet mochten badderen. Een frequent bad is goed voor het verendek en dus voor de vliegprestatie. Vieze vogels dienen alerter op gevaar te reageren en moeten meer op hun hoede zijn. De biologen denken dat het langdurig ontbreken van een vogelbadje chronische stress veroorzaakt. Wie ontspannen vogels in zijn tuin wil zien, moet een waterbadje neerzetten.

Albatros heeft de wind mee

NRC Handelsblad, 11 januari 2012

De Reuzenalbatros zit voorlopig gebakken. Door de opwarming van de aarde waait het steeds harder. Als gevolg daarvan vliegt de vogel steeds sneller en krijgt hij zijn kostje in minder tijd bij elkaar gescharreld. Hij is al een kilo aangekomen, dat is tien procent van zijn lichaamsgewicht. Rond de Crozet-eilanden, zuidelijke eilanden halverwege Madagascar en de Zuidpool, meten Franse en Duitse biologen al veertig jaar lang hoe lang Reuzenalbatrossen over hun voedselvluchten doen. De voedselvluchten namen gemiddeld anderhalve week in beslag. Tussen 1970 en 2008 blijkt de duur afgenomen met 22 procent. Ook de voortplanting vaart daar wel bij, omdat pa en ma elkaar sneller en soepeler afwisselen lopen de eieren minder gevaar. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw van 14 januari en De Telegraaf van 21 januari 2012.

Papegaaiduikers spoelen aan op Nederlandse stranden

Trouw, 18 januari 2012

Langs de Nederlandse kust, van de Waddeneilanden tot Westkapelle, zijn de afgelopen tijd zo'n tweehonderd dode Papegaaiduikers aangespoeld. Begin december zijn er zware stormen geweest bij IJsland en de Faeröer. De aangespoelde vogels konden geen weerstand bieden aan deze storm en zijn vanuit de oceaan naar

ons toe komen drijven. Het zijn vrijwel allemaal vogels jonger dan een jaar. Bij onderzoek aan de dode vogels is gebleken dat ze alle zwaar ondervoed zijn. Vaak zijn de dode vogels aangevreten door andere zeevogels die het ook moeilijk hebben.

Watervogels verspreiden eitjes over honderden kilometers

Trouw, 20 januari 2012

Een zaadje dat duizend kilometer verderop ongeschonden neerdaalt en uitgroeit tot een plant en zo een nieuw gebied koloniseert. Deze bijdrage aan biodiversiteit leveren watervogels zoals Wintertaling, Marmereend en Krooneend. Zij reizen honderden kilometers met zaden, maar ook met eitjes, in hun vogeldarmen. De natuur doet de rest. Watervogels kunnen eitjes verspreiden over een afstand van zestig tot driehonderd kilometer. Zaden worden verspreid over afstanden van veertig tot meer dan duizend kilometer. Hoe kleiner het zaadje of het eitje, hoe sneller het de darmen van de vogel weer ongeschonden verlaat. Voor grotere zaden en eitjes geldt het tegenovergestelde. Zij zitten langer in de vogeldarm en kunnen daardoor verder weg komen. Maar de kans dat zij uitgroeien tot een plant of een beestje is kleiner. De proeven werden gedaan met zaden van het Schedefonteinkruid en eitjes van het Geleimosdiertje en de Watervlo. Over hetzelfde onderwerp een artikel in De Telegraaf van 28 januari 2012.

Oervogel had zwarte veren

NRC Handelsblad, 25 januari 2012

Ten minste één veertje van de oervogel *Archaeopteryx* was zwart. Zwart pigment geeft stevigheid aan een veer. Misschien kon het dier ermee vliegen. *Archaeopteryx* was iets groter dan een Zwarte Kraai, had tanden in zijn snavel en klauwen aan zijn vleugels. Amerikaanse biologen vonden minuscule pigmentstaafjes van 0,001 mm lang, in de veer, die al honderdvijftig jaar wordt bewaard in Duitsland. Uit vergelijking van die pigmentstaafjes met die van 87 levende vogelsoorten concluderen ze dat de veer zwart was, met 95 procent zekerheid.

Roodkeelduiker in winterkleed.

Foto: Wim Smeets.

Een minuut onder water: de Roodkeelduiker

Trouw, 30 januari 2012

Langs de Nederlandse kust zijn vooral in januari duizenden Roodkeelduikers te zien, vooral voor de kust van de Waddeneilanden. In het binnenland is deze soort minder te zien. De Roodkeelduiker is een forse watervogel met een spitse, iets omhoog gebogen snavel. Duiken gaat met een opvallend makkelijke beweging, waarna de Roodkeelduiker wel tot een minuut onder water kan blijven. Anders dan alken, Papegaaiduikers en pinguïns, gebruikt hij zijn vleugels onder water alleen maar om bochten te maken.

Kievitenstand cruciaal in zaak eierzoecken

Leeuwarder Courant, 2 februari 2012

De discussie over het eierzoecken nadert een nieuw hoogtepunt. De Raad van State buigt zich binnenkort over de kwestie. Het betreft het hoger beroep dat De Fauna-bescherming indiende tegen de uitspraak van de Leeuwarder bestuursrechter, bijna een jaar geleden. Volgens de Flora- en faunawet is het rapen van eieren alleen toegestaan als er geen sprake is van signi-

ficante achteruitgang van de Kievitenstand. De meest recente rapportage van Weidevogelnet Friesland van de Kievitenstand toont de cijfers van 2010. Vanaf 1996 blijkt de afname (in Friesland) zo'n 43 procent te zijn. Het verslag van 2011 is nog niet vrijgegeven. Daardoor bestaat er geen duidelijkheid over het meest recente aantal broedparen van de Kievit en dus kan ook niet worden bepaald of het quotum van de te rapen eieren (5939 stuks) aangepast zou moeten worden.

Veel ganzen en geen Veldleeuwerik Vogelaars zien Eempolders in tien jaar opvallend veranderen

De Gooi- en Eemlander, 4 februari 2012

De Veldleeuwerik is dramatisch achteruitgegaan, maar met de ganzen (Grauwe, Brand- en Kolganzen) en de Grote Zilverreiger gaat het in de Eempolders juist heel goed. Hun aantal is opvallend gestegen, concludeert de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken in een rapport over de vogeltellingen in het westelijk deel van Eemland. Liefst 26 vogelsoorten zijn de afgelopen tien jaar uit deze vogelrijke polders verdwenen, zoals Patrijs, Kwartel, Roek en Geelgors. Een pluspunt bijvoor-

beeld is dat er voor het eerst in veertig jaar weer Raven zijn gezien in de westelijke Eempolders. Ook de Zeearend laat zich zo nu en dan zien. De groei van de Nijlgans is afgenomen, té veel last van Blauwalg?

Koude pootjes

NRC Handelsblad, 4 en 5 februari 2012
Hoe overleven vogels sneeuw en ijs? Het geheim van hun pootjes zit in hun bloed. Bovenin de pootjes lopen de aders en de slagaders dicht langs elkaar. Daar vindt warmteuitwisseling plaats waardoor er opgewarmd bloed het lijfje weer binnestroomt en afgekoeld bloed stroomt dan de pootjes binnen. Hierdoor gaat er minder warmte verloren. De pootjes hoeven maar een paar graden warm te zijn om niet te bevriezen of vast te vriezen. De pootjes kunnen daar tegen omdat er geen spieren in zitten maar pezen die goed tegen kou bestand zijn. Over hetzelfde onderwerp eveneens een artikel in het NRC Handelsblad van 9 februari 2012.

'Darwinvinken' heel even te zien

NRC Weekend, 11 februari 2012
Charles Darwin zelf heeft deze 'Vegeta-

rische Boomvink' in zijn handen gehad op de Galápagoseilanden. Hij en vier andere 'Darwinvinken' liggen al sinds 1863 in de collectie van het Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis in Leiden, maar ze zijn nooit te zien. Behalve zondag 12 februari, toen lagen ze in een vitrine tijdens de 'Darwindag' van het museum.

Leeuwarden moet meer land voor Grutto's regelen

Leeuwarder Courant, 16 februari 2012
Weidevogels tussen Goutum en het Hemriksein moeten vervangend broedgebied krijgen, voordat Leeuwarden er woningen bouwt. Dit bepaalde de Raad van State in een zaak, die door Milieudefensie en Dorpsbelang Goutum was aangespannen. De rechters schorsten het bestemmingsplan Wiarda voor een half jaar. In die tijd moet Leeuwarden op zoek naar 48 ha extra grasland, dat geschikt moet zijn om de vogels ten zuidwesten van de Hounsdyk een alternatief te bieden. Vanwege de zwakke huizenmarkt kan de woningbouw in het gebied van Wiarda wel even wachten.

Hongersnood treft Scholeksters.

Foto: Wim Smeets.

Hongersnood treft Scholekster

Leeuwarder Courant, 17 februari 2012
Als de Waddenzee bevriest hebben Scholeksters een levensgroot probleem. Het aantal sterfgevallen als gevolg van voedseltekort is deze winter amper te tellen. De schelpdieren zijn voor de vogels onbereikbaar. Een deel van de Scholeksters trekt weg, bijvoorbeeld naar het Noordzeestrand waar ook geen voedsel is te vinden. Een reis verder naar het zuiden is ook een hachelijke zaak. Het vliegen over de lange afstand kost een boel energie en in Frankrijk staan jagers klaar om ze dood te schieten.

Onkruid ga je met een eend te lijf

Trouw, 20 februari 2012
Een Japanse boer Furuno had genoeg van de chemicaliën die zijn rijstveld onkruidvrij moesten houden en schakelde vijftwintig jaar geleden over op Aigamo-eendjes. De kleine Aigamo-eendjes zwemen in de rijstvelden rond en pikken het onkruid rondom de rijstplantjes weg. Ook houden ze van de Gouden Slak, een in de rijstteelt vanwege zijn grote vraatzucht gevreesd beestje. Zijn methode vindt in

tientallen landen navolging en Furuno is de bekendste bioboer van Japan. Inmiddels reist hij de hele wereld af om lezingen te geven.

Staatsbosbeheer onder vuur om roofvogelshows

Leeuwarder Courant, 27 februari 2012
Staatsbosbeheer volhardt in het uitnodigen van valkeniers om met roofvogels shows te geven bij publieksevenementen en andere feestelijkheden. De Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) is samen met andere natuurbeschermingsorganisaties, zoals Vogelbescherming Nederland en de Werkgroep Kerkuilen, een campagne gestart tegen roofvogelshows. WRN veroordeelt elk commercieel gebruik van roofvogels. Met onder andere e-mailacties wordt geprobeerd instanties en bedrijven af te brengen van het idee om roofvogels als publiekstrekkers te gebruiken. Zo is een onderneming als Intratuin al om, vanwege de negatieve publiciteit. Staatsbosbeheer ziet nog geen kwaad in dergelijke shows. Er zou alleen gewerkt worden met betrouwbare bedrijven.

■ W.G.G. Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten, (033) 298 31 47, e-mail: smeets.foto@casema.nl.